Rozdział X. Monitoring i ewaluacja

Rozdział zawiera charakterystykę zasad i procedur monitorowania i ewaluacji wskazując główne elementy podlegające badaniom oraz podmioty dokonujące ewaluacji i monitorowania (wewnętrzne czy zewnętrzne).

X.1. Planowanie monitoringu i ewaluacji

LGD „Leśny Krąg", będzie zgodnie z wymogami, systematycznie monitorować funkcjonowanie LGD i stan realizacji LSR. Monitoring i częściowo ewaluację wewnętrzną LGD będzie prowadzić samodzielnie (wewnętrzne - ocena własna), tzn. wykonywać je będą osoby bezpośrednio zaangażowane we wdrażanie LSR, natomiast ewaluację prowadzić będą głównie eksperci zewnętrzni (z wyjątkiem ewaluacji funkcjonowania LGD). Monitoringiem i ewaluacją zostaną objęte elementy funkcjonowania LGD:

A. Działalność pracowników biura LGD, organu decyzyjnego, podwykonawców – wewnętrznie - ocena własna, dokonywana będzie przez Zarząd LGD**.** Elementy podlegające ocenie: rzetelność i terminowe wykonywanie obowiązków, uczestnictwo w posiedzeniach organów LGD, przestrzeganie regulaminu działalności LGD, zgodność realizacji LSR z harmonogramem, jakość świadczonych usług;

B. Harmonogram ogłaszania przetargów i konkursów, budżet LGD, wskaźniki realizacji LSR – ocena wewnętrzna, dokonywana przez pracowników biura LGD. Elementy podlegające ocenie: zgodność z harmonogramem terminów ogłaszania konkursów, ocena stopnia wykorzystania środków finansowych, wysokość zakontraktowanych środków finansowych, stopień realizacji wskaźników;

C. Cele LSR, procedury wyboru projektów przedsięwzięć, kryteria oceny, harmonogram działania oraz budżet – ocena dokonywana będzie zarząd LGD, społeczność lokalną, ekspertów zewnętrznych (wewnętrznie i zewnętrznie). Elementy podlegające ocenie: stopień realizacji celów, stopień realizacji wskaźników, stopień realizacji przedsięwzięć, stopień wykorzystania budżetu na operacje dedykowane grupom defaworyzowanym, stopień wykorzystania budżetu na operacje związane z tworzeniem i utrzymaniem miejsc pracy.

X.2. Zasady i sposób prowadzenia monitoringu i ewaluacji

Czynnikami różnicującymi monitoring i ewaluację są cele, w jakich się je przeprowadza. Celem monitoringu jest rejestracja najbardziej bezpośrednich efektów (wskaźników produktu), natomiast celem ewaluacji jest ustalenie związków pomiędzy podjętymi działaniami a uzyskanymi efektami, czyli ocena wskaźników rezultatu w odniesieniu do średnio i długookresowego przedziału czasu. Ewaluacja jest narzędziem miary sukcesu LGD we wdrażaniu LSR. Takie podejście do ewaluacji wymaga określenia odpowiednich kryteriów oceny:

- trafności celów określonych w strategii w porównaniu do zidentyfikowanych problemów obszaru LGD;
- efektywności, czyli stosunku wielkości poniesionych nakładów (finansowych, ludzkich, czasu) do uzyskanych rezultatów;
- skuteczności, czyli ocena stopnia osiągnięcia celów przedsięwzięć (w stosunku zdefiniowanych na etapie programowania);
- użyteczności, czy stopnia zaspokojenia potrzeb beneficjentów w wyniku realizacji podejmowanych przez nich przedsięwzięć;
- trwałości, czyli ocena czy pozytywne efekty projektu na poziomie celu mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego, a także czy po zakończeniu procesu wdrażania możliwe jest utrzymanie przez dłuższy czas wpływu tego projektu na rozwój na poziomie sektora, regionu, kraju.

X.2.1. Procedura monitoringu

Jednym z ważnych elementów oceny wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnego przez Stowarzyszenia LGD „Leśny Krąg" jest monitorowanie realizacji zadań przyjętych w strategii i operacji będących przedmiotem wsparcia oraz prowadzenie szczegółowych działań ewaluacyjnych związanych z tą strategią. Określając zasady i sposób monitorowania procesu wdrażania LSR, LGD „Leśny Krąg" przyjęto, że monitoring ma służyć Zarządowi, Radzie i pozostałym członkom LGD do bieżącego analizowania realizacji planu i harmonogramu działania we wdrażaniu LSR. W przypadku rozbieżności lub niepowodzeń we wdrażaniu LSR – monitoring będzie podstawą do podejmowania działań interwencyjnych w odniesieniu do sposobu działania LGD, oraz ewentualnych korekt LSR. Monitorowaniu podlega działanie biura LGD, wdrażanie LSR, jak i gospodarowanie budżetem (wydatkowanie środków finansowych na poszczególne operacje i działalność własną LGD). Prowadzony będzie bieżący monitoring, a w zależności od działań i potrzeb, co kwartał.

Monitoring funkcjonowania LGD „Leśny Krąg" będzie polegał na:

- ocenie ilości i jakości prowadzonych szkoleń na podstawie ankiety po każdym szkoleniu;
- ocenie aktywności Organów Stowarzyszenia prowadzony na podstawie list obecności i protokołów spotkań;
- ocenie aktywności pracowników prowadzony na postawie list obecności i udziału w spotkaniach (imprezach, targach, szkoleniach);
- ocenie aktywności pracy Biura na podstawie liczby wpisów na stronę www, liczby artykułów w mediach;
- ocenie jakości i sprawności (terminowości) pracy biura badany na podstawie analizy prowadzonej korespondencji i gromadzonej dokumentacji;
- ocenie ilości świadczonego doradztwa (na podstawie liczby osób, którym w formie pisemnej lub ustnej udzielono pomocy doradczej) badanego na podstawie wpisów (rozmowy telefoniczne), liczby wysłanych odpowiedzi na pytania w formie elektronicznej i pisemnej oraz ewidencji doradztwa prowadzonego przez Biuro;
- ocenie jakości świadczonego doradztwa (ankietowe badanie poziomu zadowolenia z udzielonego doradztwa);
- ocenie prowadzenia animacji i współpracy (ankietowe badanie poziomu satysfakcji z prowadzonych działań);
- ocenie jakości współpracy z beneficjentem mierzone na podstawie ankiety wypełnianej przez beneficjentów realizujących operacje;
- ocenie przebiegu konkursów mierzone analizą dokumentów pod kątem trafności, skuteczności, terminowości;
- ocenie liczby osób zainteresowanych ogłaszanymi konkursami, organizowanymi szkoleniami;
- ocenie wniosków aplikacyjnych o wsparcie projektowanych operacji (dokumenty finansowe, wnioski o płatność, karty doradztwa prowadzonego przez pracowników LGD).

Monitoring wdrażania LSR będzie polegał na:

- ocenie realizacji przyjętych celów i przedsięwzięć prowadzony na podstawie liczby i rodzaju wybranych przez Radę operacji (protokoły z posiedzeń Rady) oraz na podstawie analizy ankiet skierowanych do mieszkańców i beneficjentów;
- ocenie stopnia realizacji budżetu prowadzony na podstawie liczby i wartości podpisanych umów z beneficjentami (informacje z Biura LGD i Urzędu Marszałkowskiego) oraz sprawozdań składanych przez Biuro do Komisji Rewizyjnej (stopień wykorzystania budżetu (% w stosunku do założonego w planie);

- ocenie stopnia realizacji wskaźników badane na podstawie analizy ankiet składanych przez beneficjentów.

Za bieżące monitorowanie funkcjonowania LGD, jakości prowadzonych działań i wdrażania LSR zgodnie z przyjętymi celami i przedsięwzięciami, a także harmonogramem i posiadanym budżetem będzie odpowiadała Komisja Rewizyjna. Pełną dokumentację będzie prowadziło Biuro LGD, którego zadaniem będzie również zbieranie i analizowanie danych i przedkładanie ich Komisji Rewizyjnej. Komisja Rewizyjna będzie sprawdzała otrzymane informacje, dokumenty i przygotowywała raporty półroczne i roczne. Raporty będę prezentowane na Walnych Zebraniach Członków. Zakres raportów oraz zasady gromadzenia danych koniecznych również do przeprowadzenia ewaluacji i przetwarzania informacji omówiono szczegółowo w załączniku: Procedury ewaluacji i monitoringu. Pracownicy Biura posiadają doświadczenie i odpowiednie kwalifikacje do prowadzenia wszelkich działań związanych z monitoringiem. W skład Komisji Rewizyjnej wchodzą osoby, które również mają doświadczenie z poprzedniego okresu programowania. Zakres badań a także doświadczony zespół pozwoli na właściwe monitorowanie wdrażania LSR przez LGD. Raporty uwzględniały będą informacje dotyczące działań zapobiegających wszelkim formom dyskryminacji, a także równość szans kobiet i mężczyzn.

X.3. Procedura ewaluacji

Za proces ewaluacji, zgodnie z decyzją LGD odpowiedzialny będzie Zarząd LGD, który będzie wykonywać część zadań związanych z ewaluacją (szczególnie zadania, które mogą być prowadzone równolegle z monitoringiem), a część zadań zostanie powierzona ekspertom zewnętrznym. Za gromadzenie danych i dokumentów niezbędnych do prowadzenia ewaluacji odpowiadać będzie biuro LGD. Ewaluacja prowadzona będzie co roku, w pierwszym kwartale roku następującym po zakończeniu roku podlegającego ewaluacji i obejmować będzie cały poprzedzający rok. Za przeprowadzenie ewaluacji mid – term i ewaluacji ex post odpowiada Zarząd. Dla zapewnienia bezstronności i obiektywności oceny organów oraz osób odpowiedzialnych za funkcjonowanie LGD i wdrażanie LSR ewaluacja mid – term i ewaluacja ex post zostaną powierzone firmie/ekspertowi zewnętrznemu. Pracownicy Biura będą odpowiedzialni za dostarczenie niezbędnych dokumentów i informacji potrzebnych do opracowania obu raportów z przeprowadzonych badań, a Zarząd będzie odpowiedzialny za wybór eksperta i ocenę otrzymanych opracowań. Za opracowanie dokumentu odpowiada firma/ekspert zewnętrzny wybrany przez Zarząd.

Planowanie procesu ewaluacji, który obejmuje zakres działań:

- wybór przez Zarząd firmy/eksperta zewnętrznego do przeprowadzenia ewaluacji i opracowania raportu
- ustalenie i identyfikacja potrzeb informacyjnych
- określenie tematów badania ewaluacyjnego,
- określenie potrzeb badawczych,
- ustalenie metod badawczych,
- ustalenie sposobu zapewnienia danych i informacji,
- określenie terminarza i harmonogramu działań,
- przedstawienie członkom Stowarzyszenia produktów ewaluacji.

Wymienione elementy potrzebne do przeprowadzenia badania i opracowania raportu ewaluacyjnego zostaną omówione i uzgodnione wspólnie z ekspertem zewnętrznym. Zarząd LGD podejmie decyzje co do listy adresatów raportów ewaluacyjnych, wykorzystania wyników badań oraz ich rozpowszechnienia.

Tabela 23. Zakres prac i minimalne wymagania związane z ewaluacją

Lp.	Zakres prac	Minimalne wymagania
1	Ewaluacja mid – term	Okres pomiaru – od podpisania umowy do końca 2024 roku – ewaluacja zrobiona w 2025 rok

2	Ewaluacja ex - post	Okres pomiaru – od podpisania umowy w 2023 roku do zakończenia wdrażania w 2029 roku – ewaluacja zrobiona w 2029 roku
3	Metody badawcze	wykorzystane metody ilościowe i jakościowe obejmujące jak największą liczbę mieszkańców obszaru LGD
4	Lista adresatów raportów	Członkowie Stowarzyszenia, Urząd Marszałkowski, mieszkańcy obszaru LGD, lokalne media
5	Wykorzystanie wyników badań	ocena funkcjonowania organów Zarządu LGD i Biura, usprawnienie pracy organów i Biura, ocena wdrażania LSR, analiza uzyskanych efektów do oceny wpływu realizacji LSR na rozwój obszaru
6	Rozpowszechnienie wyników badań w formie elektronicznej i papierowej	Członkowie LGD oraz mieszkańcy obszaru poprzez informacje na stronie internetowej LGD, spotkania wojewódzkie, lokalne media, samorządy

Obszary oceny procesu ewaluacji:

A. Funkcjonowanie LGD, ocena sprawności i efektywności działania LGD, czyli: Walne Zebranie Członków; Zarząd; Komisja Rewizyjna; Rada; Biuro LGD; Doradztwo; Działania informacyjne i promocyjne; Nabywanie umiejętności i aktywizacja.

B. Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Leśny Krąg" będzie polegało na ocenie: diagnozy i analizy SWOT obszaru; realizacji celów, przedsięwzięć i wskaźników; realizacji projektów współpracy; analizie przebiegu konkursów; ocenie procedury wyboru operacji; realizacji budżetu.

C. Studium przypadku w odniesieniu do: operacji innowacyjnych; operacji skierowanych do grup defaworyzowanych; operacji szczególnie zasługujących na upowszechnienie.

Opracowanie raportu ewaluacyjnego będzie obejmowało:

- Wnioski i podsumowanie
- Cele ewaluacji
- Metodologię ewaluacji
- Charakterystykę obszaru objętego działalnością LGD „Leśny Krąg"
- Charakterystykę i funkcjonowanie LGD Leśny Krąg"
- Ocenę sprawności i efektywności działania LGD, a zwłaszcza: analizę Walnego Zebrania Członków, funkcjonowania Zarządu, Komisji Rewizyjnej, Rady, Biura LGD; ocenę jakości i skuteczności doradztwa, analizę działań informacyjnych i promocyjnych, ocenę nabywania umiejętności i aktywizacji mieszkańców obszaru.
- Wdrażanie LSR LGD Leśny Krąg", a w tym: ocenę diagnozy i analizy SWOT obszaru, realizację celów, przedsięwzięć i wskaźników oraz projektów współpracy, analizę przebiegu konkursów, ocenę procedur wyboru operacji i realizacji budżetu.
- Studia przypadku w odniesieniu do wybranych operacji innowacyjnych, skierowanych do grup defaworyzowanych i operacji szczególnie zasługujących na upowszechnienie, projektów współpracy.
- Wnioski i rekomendacje.

Wyniki ewaluacji zostaną wykorzystane do: podsumowania i oceny efektów realizacji LSR, poprawy jakości działań bieżących i planowanej interwencji, podniesienia poziomu uspołecznienia działań i zwiększenia poparcia społecznego oraz zaprezentowania efektów działań Stowarzyszenia i realizacji LSR.

Zakres monitorowania oraz zasady i zakres ewaluacji zostały skonsultowane z mieszkańcami obszaru LGD „Leśny Krąg" podczas: dyskusji z udziałem Organów Stowarzyszenia i pracowników Biura, konsultacji w gminach z udziałem przedsiębiorców oraz z udziałem organizacji pozarządowych.

Za przyjęcie raportu ewaluacyjnego odpowiada Zarząd. Kryteria przyjęcia raportu są następujące:

- zawartość dokumentu jest zgodna ze zleceniem;

- zachowane są minimalne wymogi związane z ewaluacją zawarte w procedurach ewaluacji i monitoringu;
- zastosowano uzgodniona metodologię;
- prezentacje multimedialną dotyczącą raportu z wyników badania ewaluacyjnego przygotowaną przez Eksperta zewnętrznego.